

Етика_____. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів
(назва дисципліни)
за галуззю знань 08 право____, спеціальністю 081 право_____.

Кухар Валентина Миколаївна, к. і. н., доцент, викладач
Розробники:(вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади).

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін _____

Протокол № 1 від. “ 2 ” вересня 2016 р.

Голова циклової комісії Купецька Олена Ігорівна_____

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 2 ” вересня 2016 р

Схвалено на засіданні Педагогічної ради Правничого коледжу _____

Протокол № 1 від. “ 5 ” вересня 2016 р.

“ 5 ” вересня 2016 р. Голова _____ (Цікало В.І. _____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Історія української культури” складена

відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напряму **Право**

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Предмет: особливості, культурні зразки українського народу на різних етапах його існування та їх жанрово-стилістичні особливості.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, культурологія, історія України, соціологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовий модуль 1. Історія української культури як навчальна дисципліна. Витоки української культури. Культура Київської Русі. Культурні процеси за литовсько-польської і польсько-козацької доби.

2. Змістовий модуль 2. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко. Культура в час пробудження української національної свідомості. Українська культура й духовне життя на початку ХХ ст. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури. Модерн і постмодерн.

3. Модуль 3. Індивідуальне науково-дослідницьке завдання (ІНДЗ).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Історія української культури” є формування системи знань про закономірності культурних процесів в територіальних межах українських земель, оволодіння багатогранною спадщиною вітчизняної культури, засвоєння загальнолюдських та національних культурних цінностей, збагачення духовного світу молодих людей, формування у них моральних й естетичних потреб та здатності зберігати і охороняти культурні здобутки України.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Історія української культури” є формування вміння розглядати культурні події через призму багатовікової історії вітчизняної культури, розкривати характерні риси етапів її розвитку; розкрити специфіку української культури, визначати її місце і роль у сучасному світовому культурному просторі; сприяти збагаченню духовного світу студентів, зростанню інтересу до самостійного творчого осмислення культурної спадщини, активної участі в культурному будівництві в Україні; визначати особливості та тенденції розвитку вітчизняної культури XXI ст., давати аналіз стану сучасних культурних течій, молодіжних субкультур та контркультурних відгалужень.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: визначальні форми, особливості, закономірності культурного життя українського народу на різних етапах його існування; розуміти та пояснювати основні явища та процеси культурного життя українського народу та інших народів, що населяють Україну, володіти комплексною системою знань з історії української культури;

вміти: аналізувати, характеризувати, пояснювати, систематизувати та класифікувати культурні факти, явища, події, володіти методологією критичного оцінювання та типологізації культурних феноменів, розрізняти особливості, основні культурні стилі і жанри притаманні українській культурі на різних етапах її розвитку, використовувати наукові та науково-популярні публікації та інші джерела для створення історико-культурологічних есе.

На вивчення дисципліни відводиться 72 години / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія української культури як навчальна дисципліна. Витоки української культури. Культура Київської Русі. Культурні процеси за литовсько-польської і польсько-козацької доби.

Тема 1. Історія української культури як навчальна дисципліна

Сутність української культури в контексті основних культурологічних парадигм. Типологія української культури. Становлення української культури як продукту людської спільноти. Складові української культури. Українське мистецтво як квінтесенція художньої культури. Види українського мистецтва. Предмет української культури та зміст навчального курсу.

Тема 2. Витоки української культури

Український народ – автохтоне населення України. Особливості трипільської та інших археологічних культур. Культурний процес киммерійською, скіфського і сарматського періодів. Зарубинецька і черняхівська культура та її місце в культурному надбанні слов'ян Венеди, анти і склавини, їх пам'ятки та матеріальна культура. Духовна культура давніх слов'ян. Торгові й культурні зв'язки з античними містами-державами Північного Причорномор'я.

Тема 3. Культура Київської Русі

Етнокультурні риси «українського» середньовіччя. Християнсько-язичницький синкретизм як його світоглядна основа. Особливості релігійного життя. Світська культура: початок писемності, освіти і наукових знань. Архітектурні пам'ятки. Монументальний живопис, станкові твори та мініатюри. Народна культура Київської Русі. Обряди та звичаї українського народу. Українська народна творчість. Українська культура під гнітом татаро-монгольської навали. Давньоруська культурна спадщина у східноєвропейському ареалі культурних традицій.

Тема 4. Культурні процеси за литовсько-польської і польсько-козацької доби

Спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу. Утвердження гуманістичних ідей в умовах релігійного протистояння. Поширення просвітництва та відродження ідеалів ранньохристиянської культури. Братський рух та його культурні здобутки: повернення до візантійської спадщини, підтримка шкільництва, розвитку української філології, книгописання та книгодрукування. Києво-Могилянська академія. Нові явища в галузі церковної культури; перекладна та полемічна література, греко-православне богослужіння. Становлення української літературної мови, ірмологійний спів і партеси.

Змістовий модуль 2. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко. Культура в час пробудження української національної свідомості. Українська культура й духовне життя на початку ХХ ст. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури. Модерн і постмодерн.

Тема 5. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко

Реформація церкви та освіти; розвиток науки. Розвиток і поширення друкарської справи. Українська барокова література, Українське бароко в архітектурі, образотворчому мистецтві, граверстві. Передумови формування українського

театру. Музичне життя України другої половини XVII-XVIII ст. Вплив української культури на розвиток культурних процесів Росії.

Козацтво та його роль у формуванні національної самовизначеності української культури. Ренесанснітенденції в розвитку миської культури. Шкільний та ярмарковий театр. Вертеп. Жанри побутового музикування. Відродження храмового та цивільного будівництва. Архітектура кам'яна і дерев'яна. Сильові ознаки оборонних споруд. Малярство монументальне та станкове. Становлення світського живопису, портрет. Жанрове оновлення усної народної творчості. Декоративно-ужиткове мистецтво.

Тема 6. Культура в час пробудження української національної свідомості

Особливості розвитку української культури в умовах австрійсько-польсько-російської експансії. Скасування гетьманщини. Формування української національної свідомості. Народно-побутова культура, фольклор та її роль у збереженні національно-культурних традицій. Формування української інтелігенції та громадсько-просвітницька діяльність українських товариств.

Становлення нової української літератури, драматургії та поезії. Формування національної композиторської школи. Художня освіта, Діяльність мистецьких об'єднань. Український музично-драматичний театр. Наукове відродження пам'ятників української давнини, «Українська ідея» як культурна парадигма, етнографічні елементи в образотворчому мистецтві, національно-регіональна своєрідність української культури та форм опосередкування «іншомовних» культурних впливів на Лівобережній та Правобережній Україні. Сталі риси духовної ментальності, її естетична визначеність у контексті загального «портрета» східнослов'янської та західноєвропейської традиції.

Тема 7. Українська культура і духовне життя на початку XX ст.

Особливості розвитку української культури на початку XX ст. Освітній, науковий і технічний рівень в Україні початку новітньої доби. Неоромантична гуманістична концепція особистості в українській літературі. Творчі здобутки корифеїв українського театру. Розвиток музичної культури. Модернізм в архітекторії, скульптурі та малярстві. Особливість і українського модерну 1900-1910 рр. Розвиток красного письменства. Образотворче мистецтво, скульптура і граверство роки визвольних змагань. Радянський період розвитку культури України. Українське національно-культурне відродження 20-х років. Національна культура в умовах панування радянської деології 30-50-х років. Соцреалізм як візитівка тоталітарної культури. Культура України під час кризи радянської системи (60-80-ті роки). Релігія і церква в Україні.

Теми 8. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури. Модерн і постмодерн.

Наростання кризових явищ в культурі глобалізованого світу. Зростання соціально-прагматичного вектора розвитку європейської культури XIX-XX ст. Дегуманізація культури та її прояви в мистецтві XX ст. Художній світ техногенної цивілізації. Естетика постмодернізму. Постмодерністська модель світу в українській та світовій інтерпретації їх. Постмодернізм як плюралізм стильових напрямків в українському мистецтві. Характерні риси українського постмодерну та їх прояви в українській культурі. Експансія американської «маскультури». Проблема культурно ювідчуження: поляризація відношень «елітарна культура – народна культура». Особливості розвитку української культури XX ст. Здобутки української культури у радянський період. Соцреалізм – тип тоталітарної культури. Нове національно-культурне відродження в добу становлення незалежності України. Шляхи та форми впливу інших культур.

Рекомендована література

Базова

1. *Багацький В.В.* Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ ст. / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – К. : Кондор, 2004. – 302 с.
2. *Гофф Жак Ле* Середньовічна уява / Жак Ле Гофф. – Львів: Літопис, 2007. – 352 с.
3. Історія української культури. – К.: Наук.думка, 2003. – Т. 3: Українська культура другої половини XVII–XVIII століть. – 1247 с.
4. Історія української культури. – К.: Наук.думка, 2008. – Т. 4. – Кн. 1: Українська культура XIX століття. – 1008 с.
5. Історія української культури. – К.: Наук.думка”, 2001. – Т. 2: Українська культура XIII – першої половини XVII століть. – 848 с.
6. Історія української культури. – К.: Наук. думка”, 2008. – Т. 4. – Кн. 2: Українська культура XIX століття. – 1295 с.
7. Історія української культури. У п’яти томах. – К.: Наук. думка, 2001. – Т. 1: Історія культури давнього населення України. – 1136 с.
8. Кашуба М. Історія української культури / М.Кашуба. – Львів: ЛНУ імені І.Франка, 2011. – 120 с.
9. *Клапчук С.М.* Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / С. М. Клапчук, В. Ф. Остафійчук, Ю. А. Горбань. – 5-те вид., переробл. і допов. – К. : Знання-Прес, 2004. – 358 с.
10. *Корінний М.М.* Короткий енциклопедичний словник з культури / М.М. Корінний, В.Ф. Шевченко. – К. : Україна, 2003. – 384 с.
11. *Крвавич Д.* Українське мистецтво : т. 2 / Д. Крвавич, В. Овсійчук, С. Черепанова. – Л. :Світ, 2004. – 267 с.
12. *Крвавич Д.* Українське мистецтво: т. 1. / Д. Крвавич, В. Овсійчук, С. Черепанова. – Л.: Світ, 2003. – 256 с.
13. *Крвавич Д.* Українське мистецтво: т. 3. / Д. Крвавич, В. Овсійчук, С. Черепанова. – Л.: Світ, 2005. – 268 с.
14. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко, О.Д. Горбула. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 254 с.
15. Культурологія: українська та зарубіжна культура / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко, Ж.О. Безвершук. – К.: Знання, 2004. – 567 с.
16. Культурологія / Е.Подольская, В.Лихвар, Д.Погорельий. К., 2007. – 332 с.
17. Культурологія: 100 питань-відповідей / Є Подольська, В.Лихвар, Д.Погорілий. – К.: фірма «Інкос», 2008. – 238 с.
18. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / За ред. проф. А.Яртися та проф. В.Мельника. – Львів: Світ, 2005. – 568 с.
19. Матвеева Л. Культурологія / Л Матвеева. Київ: Либідь, 2005. – 512 с.
20. Мистецтво України: Біографічний довідник / Упор. А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; За ред. А. В. Кудрицького. – К.: Укр. енцикл., 1997. – 700 с.
21. *Подольська Є.А.* Культурологія . навч. посіб. / Є. А. Подольська, В. А. Лихвар, К. А. Іванова. – 2-ге вид. допов. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 390 с.
22. *Попович М.* Культура: ілюстрована енциклопедія України. – К., 2009. – 184 с.
23. *Семчишин М.* Тисяча років української культури. – К.: Фенікс, 1993. – 428 с.
24. *Тайлор Э.Б.* Первобытная культура / Э.Б.Тайлор. – М.: издательство политической литературы, 1989. 576 с.
25. *Хома І.Я., Мина Ж.В., Сова А.О.* Історія української культури. Навчальний посібник / За редакцією І. Я. Хоми. – Львів, 2011. – 246 с.
26. *Шейко В.* Історія української культури: Монографія. – Х., 2001. – 400 с.
27. *Шейко В.М., Білоцерківський В.Я.* Історія української культури. – К.: Знання, 2012. 272 с.

Допоміжна

28. *Гонтова Л.В.* Українське мистецтво 2 пол. ХХ ст. / Л.В. Гонтова. – К., 2005. – 112 с.
29. *Горовий А.В.* Перший іконописець Київської Русі – Аліпій / А.В. Горовий. – К. : Наш час, 2008. – 140 с.
30. *Златоструй:* Древняя Русь X-XIII веков. – М.: Молодая гвардія, 1990. -304 с.
31. *Іларіон (митрополит)* Дохристиянські вірування українського народ / Іларіон (митрополит). – К.: Обереги, 2004. - 424 с.
32. *Ільїн В.В.* Людина і світ / В.В. Ільїн, Ю.І. Кулагін. – К. : КНТЕУ, 2003. – 302 с.
33. *Історія української культури / за ред. І.Крип'якевича.* – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
34. *Козьякова М.И.* История. Культура. Повседневность. Западная Европа: от античности до 20 века / М.И. Козьякова. – М. : Весь мир, 2002. – 320 с.
35. *Криворучко О.* Сучасна архітектура: Термінологічний словник. – Л.: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2008. – 136 с.
36. *Кухар В.* Михайло Грушевський і становлення української періодики для народу // Українська періодика: історія і сучасність. Доповіді та повідомлення другої Всеукраїнської наукової конференції 21-22 грудня 1994 р. - Львів-Житомир, 1994. - С.147-149
37. *Кухар В.* З історії видання книги М.Грушевського "Про старі часи на Україні" // Книга в соціокультурному просторі (Досвід книговидання ХІХ-ХХст. і сучасні проблеми). Доповіді і повідомлення міжнародної конференції у Львові 3-5 травня 1995 р. - Львів, 1995. -С.103-105.
38. *Кухар В.* На творчих перехрестях, Іван Франко та Юліуш Словацький // Дзвін. – 2000. - № 5-6. - С.155-157.
39. *Кухар В.* З історії взаємин між Іваном Франком та Євгеном Олесницьким // Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. - Вип. 4. - Львів, 2004. – С.166-189.
40. *Кухар В.* До історії взаємин між Іваном Франком та Іваном Белеєм // Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. - Вип. 5. - Львів, 2005. – С.142-162.
41. *Кухар В.* Микола Угрин-Безгрішний: талант, підтриманий Іваном Франком // Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. - Вип.6. - Львів, 2006. – С.69-82.
42. *Кухар В.* Михайло Грушевський і галицька „Просвіта” // Україна. культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип.19. – Львів, 2010. – С. 418-422.
43. *Кухар В.* Казка М.Коцюбинського «Хо» - як оригінальна ремінісценція письменника // Друга всеукраїнська наукова конференція «Осінні читання» за темою «Сприйняття сучасниками творчості М.Коцюбинського». – Вінниця, 2011. – С.92-98.
44. *Макаров А.* Світло українського бароко / А.Макаров. – К.: Мистецтво, 1994. – 288 с.
45. Мистецтво Київської Русі. – К.: «Мистецтво», 1989. – 328 с.
46. *Наливайко Д.* Українське бароко / Д. Наливайко, Д. Горбачов. – Х. : Акта, 2004. – Т. 1. – 636 с.
47. *Откович В.П.* Народна течія в українському живописі 17–18 ст. / В. П. Откович ; К.Н.Д. – К. 1990. – 96 с.
48. *Рудницька О.* Українське мистецтво в полікультурному просторі : навч. посіб. / О. Рудницька, Л. Кондрацька ; АПН. – К.: Єксоб, 2000. – 27 с.
49. *Сова А.* Актуальні питання вивчення символіки українських молодіжних організацій Галичини кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. // Український визвольний рух. – Л., 2007. – Зб. 9. – С. 157–180.

50. Сова А. О. Символіка українських молодіжних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт» та «Луг» у Галичині (кінець ХІХ століття – 1939 р.). Автореф. канд. іст. наук. – Л., 2009. – 17 с.
51. Толочко П. Київська Русь / П.Толочко – К.: Абрис, 1996. – 360 с.
52. Українська культура / за ред. Д.Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.
53. Український портрет 16–18 ст. – К.: Артанія нова, 2006. – 352 с.
54. Уманцев С.Д. Мистецтво давньої України / С.Д.Уманцев. К.: Либідь, 2002. - 328 с.
55. Шайкан В. Повсякдення українців у роки німецької окупації. 1941–1944. – К., 2010. – 80 с.
56. Яців Р. М. Олекса Шатківський та Український мистецький гурток “Спокій”: матеріали до історії українського мистецтва 1920–1930-х років. – Л.: “Растр–7”, 2008. – 68 с.